



FN's organisation
for uddannelse, videnskab,
kultur og kommunikation
og information

Den danske UNESCO-nationalkommission

27. januar 2021

Den danske UNESCO-nationalkommissions input til den danske statusrapport vedr. UNESCO-rekommandationen om forskeres status, rettigheder og friheder

Tak for muligheden for at bidrage til at kvalificere Danmarks rapportering på 2017 rekommandationen.

Den danske UNESCO-nationalkommission opfordrer til at følgende punkter adresseres og at der igangsættes handlinger for at imødegå disse:

Den offentligt finansierede forskning foregår i stigende grad inden for politisk definerede programmer. Det kan true den frie forskning, som drives af forskernes nysgerrighed.

Den individuelle forskningsfrihed ses i nogle tilfælde truet, idet der er eksempler på, at de, der har betalt for forskning, får indflydelse på resultatet.

Diversitet og lighed i forskningen. Kønsfordelingen i forskningen er skæv. Over halvdelen af de studerende på danske universiteter er kvinder, og alligevel er der kun 20% kvindelige professorer.

Forskningen skal give en videnbaseret indflydelse på beslutninger, lovgivning og den demokratiske udvikling.

Open acces er en forudsætning for, at forskningen kan flyde frit og være tilgængelig for alle, men det rummer også udfordringer: Der skal både være frihed for den enkelte forsker i valget af publicering, forskerne skal sikres rimelige kontrakt- og ophavsrets aftaler, og forskningsmiljøet skal i mindre grad være bundet af dyre aftaler med de store internationale tidsskrifter.

Forskernes ytringsfrihed presses, dels gennem selvcensur, dels i form af politisk pres. Forskere er af politikere blevet kritiseret for at blande sig i den offentlige debat.

Forskernes ansættelsesforhold forringes i nogen grad af, at stadig mere forskning finansieres af private fonde og således af natur er tidsbegrænset. Det betyder mange korttidsansættelser, hvad der ikke giver de bedste forudsætninger for den enkelte forskers udvikling. Eller for langtidsplanlægning i det samlede forskningsmiljø.

Private forskningsmidler også bør bidrage til administrationsudgifter m.v., da de ellers skal tages af de offentlige frie forskningsmidler.

Især unge forskere kunne presses til selvcensur for at sikre flest mulige private forskningsmidler, men til gengæld er de mere åbne for open science.

Der skal sikres vandtætte skotter mellem forskerne og beslutningstagerne under selve forskningsprocessen.

Den danske UNESCO-nationalkommission opfordrer ligeledes til, at der i regi af UNESCO tages initiativ til at drøfte, hvorledes forskere og forskning kan bidrage til at mindske polarisering i samfundet, blandt andet befordret af oplevelsen af teknologivælde og algoritmestyrede medier, som modvirker dialog på tværs af sociale grupper og mennesker med forskellige værdier og holdninger.

Med venlig hilsen
på vegne af Den danske UNESCO-nationalkommission